

N. TCACIUC-ALBU, ISTORIC LITERAR ȘI BELETRIST

TRAIAN CANTEMIR

Istoric literar și scriitor de învederate posibilități artistice, Nicolae Teaciuc-Albu își face debutul tîrziu. Activitatea creatoare și-o inaugurează la vîrsta de 50 de ani. Datorită faptului că nu s-a afirmat odată cu generația de scriitori bucovineni căreia îi aparține, *Antologia scrisului bucovinean pînă la Unire*, a lui C. Loghin¹ nu-l menționează. Îl reține, în schimb, Mircea Streinul în a sa *Poezii tineri bucovineni*². Aici însă e un anacronic. Între ei și tinerii scriitori ai antologiei este o diferență de cîteva decenii.

Născut la 11 noiembrie 1885 în comuna Rogojești, din fostul județ Siret, a făcut parte dintr-o familie de truditori ai pămîntului. Cursurile primare le urmează în comuna natală și în Siret, iar liceul la Cernăuți (1897—1905). Pentru studiile universitare se înscrie la Facultatea de filozofie și litere din aceeași localitate. A avut ca profesori pe I. G. Sbiera, Sextil Pușcariu, O. Zingerle von Summersberg, M. Friedwagner, W. Kosch, Richard Wale³.

După examenul de licență (1909) este numit profesor de limba română și germană la una din catedrele de la liceul „Aron Pumnul” din Cernăuți, unde rămîne pînă la pensionare. În primul război mondial, între 1916—1918, a fost mobilizat și trimis la Viena la serviciile auxiliare ale armatei austriece. Timpul liber și-l petrecea pregătindu-și teza de doctorat. A susținut-o în 1920 la Cernăuți. Reîntors de la Viena, deține funcția de inspector școlar al regiunii Cernăuți în două etape, prima de la 1918 pînă la 1926, iar apoi din 1927, pînă în 1929⁴.

Predispoziții literare manifestă din liceu. Lectura și-o inaugurează cu *Poveștile populare românești* ale lui I. G. Sbiera⁵. Tentația scrisului o încearcă curînd după parcurgerea lor. Planurile unor epopei și romane istorice pe care le făurește, le abandonează curînd. Își dă seama de dificultățile pe care le-ar avea de surmontat dacă s-ar angaja la realizarea unor asemenea construcții epice de proză⁶. Locul înaripărilor juvenile îl iau recenziile și articolele de cuprins cultural. A colaborat la „Analele Romanului” și „Convorbiri literare”, sub pseudonimul D. Timotei, apoi la „Făt-Frumos”, „Glasul Bucovinei”, „Junimea literară”, „Luceafărul”, „Neamul românesc”, „Orion” și „Plai”. Ultimele articole le semnează în „Revista Bucovinei”.

¹ C. Loghin, *Antologia scrisului bucovinean pînă la Unire*, vol. II, Proza, Editura „Mitropolitul Silvestru”, Cernăuți, 1938.

² Mircea Streinul, *Poezii tineri bucovineni*, Cernăuți, 1937.

³ Corneliu/Tarnavschii, *Notă biografică*, în N. Teaciuc-Albu, *Versuri de tot felul*, Brad, 1944. Tipografia și Compactoria Motîilor, p. 62.

⁴ *Ibidem*, p. 62.

⁵ „Pentru scriitorul acestor rînduri, adică pentru N. Teaciuc-Albu, cartea aceasta înfățișează o dufioasă amintire, căci e prima parte de literatură cu care s-a întîlnit în viață”, extras din N. Teaciuc-Albu, *Făt-Frumos în frac*, Cernăuți, 1944, Colecția Societății scriitorilor bucovineni, p. 78.

⁶ Corneliu Tarnavschii, *Notă biografică* publicată la sfîrșitul volumului N. Teaciuc-Albu, *Versuri de tot felul*, p. 62.

Scriitor bilingv, își profilează activitatea pe versuri, proză, studii de literatură și traduceri. Inceputul îl face cu *Istoria literaturii române* apărută în două ediții⁷. E o schiță succintă care pornește de la cele câteva versuri „Hai, frați, hai frați / La năvală dați /” atribuite lui Ștefan cel Mare și ajunge până în contemporaneitate. Epoca veche e superior tratată perioadelor ulterioare. Privește evoluția culturii naționale și apariția cărții românești din perspectivă istorică. Urmărind evenimentele politice și influențele religioase care s-au concurat în cuprinsul țării române, autorul reține nu numai consecința acestora pentru apariția scrisului românesc propriu-zis, ci și pentru cea a imprimărilor. Înregistrând atât motivele pentru care tiparurile își schimbă adesea locul lor de muncă, cât și discontinuitățile intervenite în activitatea lor, N. Teaciu-Albu se dovedește a fi bine informat. Meritul lui deosebit e că nu se limitează numai la înregistrarea strădanilor culturale ale celor trei țări românești, ci își extinde privirea și dincolo de fruntariile lor, prezentând și realizările de carte ale populațiilor românești de peste Nistru și Dunăre.

Inovația pe care o introduce în prezentarea literaturii de după 1800 e că o fragmentează pe decenți. Anticipează în felul acesta dicționarele cronologice actuale. Sistemul are avantajul că marchează mutațiile mesajelor literare și ascensiunea formelor artistice etapă cu etapă. Și de astă dată se insistă asupra factorilor externi care au contribuit la apariția curentelor literare și la succesiunea creațiilor lor reprezentative. Latura deficitară a sistemului decenal al lucrării constă în faptul că activitatea scriitorilor nu e urmărită întotdeauna în plenitudinea ei. Fragmentarea pe decenți îi întrerupe continuitatea. Dispersarea aceasta n-ar incomoda dacă autorul ar face o legătură mai vizibilă între părțile componente ale perioadelor analizate. Or ea nu e întotdeauna realizată. La inconvenientul menționat se adaugă și plus repartizarea unui spațiu tipografic egal tuturor sintezelor care prezintă activitatea scriitorilor tratați. Lui Eminescu, Creangă, Caragiale, de exemplu, îi se pune la dispoziție doar câte o singură pagină, ca și celorlalți scriitori de importanță minoră. În cadrul acestor dimensiuni reduse, considerațiile critice ce li se acreditează sînt sumare și nesemnificative. Faptul e explicabil. Autorul n-a avut la dispoziție, pentru perioada contemporană, un model după care să se ghideze în toată extensiunea lui. Istoriile literare ale lui N. Torja și E. Lovinescu, apărute atunci, aveau caracter sintetic. Nu le putea folosi biografic și interpretativ, pentru că nu se raportau separat la fiecare operă a scriitorilor analizați. De aceea ultima parte a *Istoriei literaturii române* e de natură pur enunțiativă.

Observația ce se impune în concluzie este că autorul acordă un plus de atenție Bucovinei. În cadrul acestei evidențieri sporite a vieții culturale din regiune, istoricul literar îl consideră pe Ion Buidai-Deleanu „cel mai însemnat reprezentant al literaturii românești din Bucovina”, din epoca respectivă. Afirmarea nu corespunde adevărului, pentru că scriitorul aparține luminișmului transilvănean și nu literaturii bucovinene. Îndeplinind funcția de consilier la Curtea de apel din Lvov, va căușcațea desigur și Bucovina, atât din obligații de serviciu, cât și pentru a-și publica traducerea unei pravili, apărută în 1807 la Cernăuți⁸. Sejurul petrecut acolo, în Bucovina, însă, oricît ar fi fost de lung, nu-l poate „decreta” bucovinean.

Deși *Istoria literaturii române* i-a servit autorului ca teză de doctorat, realizarea ei s-a dovedit utilă și pentru „corpul didactic minoritar, în vederea examenelor”,¹⁰ de grad, de defini-tivare. Cum, după Unire, acesta avea nevoie de o lucrare succintă care să prezinte evoluția lite-raturii române de la primele ei începuturi pînă în contemporaneitate, broșura a răspuns din plin cerințelor timpului. Mărturie aduce faptul că nu peste mult timp a fost republicată într-o ediție revăzută și lărgită¹¹. Apariția lucrării e acceptată favorabil nu numai de marca masă a cititorilor, ci și de oamenii de știință. Făcîndu-i recenzia, Sextil Pușcariu consideră realizarea ca o scurtă schiță de istoria literaturii române. Izbutind să scoată la iveală părțile esențiale în dezvoltarea literaturii noastre și să fixeze în cîteva cuvinte partea de contribuție ce-o aduc scriitorii noștri mai însemnați, pînă în zilele noastre, autorul a alcătuit o carte care se citește ușor și cu folos¹². Conține idei noi și îndrăznețe. Nu toate însă pot fi luate în considerare. S.

⁷ Nicolae Teaciu-Albu, *Istoria literaturii române*, Cernăuți, 1923, ediția a doua „revăzută și lărgită”, Cernăuți, 1937.

⁸ N. Teaciu-Albu, *Istoria literaturii române*, ed. a II-a, p. 27.

⁹ Al. Piru, *Literatura română premodernă*, 1964, Editura pentru Literatură, p. 90.

¹⁰ S / extil P / ușcariu /, Dr. Nicolae Teaciu-Albu, *Istoria literaturii române*, Cernăuți, Cooperația de editură, 1923, 82 p., preț 2 lei, recenzie publicată în „Dacoromania”, an. III, 1922-1923, Cluj, 1924, p. 847.

¹¹ Prima ediție apare la Cernăuți în 1923; a doua în aceeași localitate, „revăzută și lărgită”, în 1927, în editura autorului.

¹² Sextil / Pușcariu /, Dr. Nicolae Teaciu, *Istoria literaturii române*, în „Dacoromania”, III, p. 847.

Întrucît către sfîrșitul secolului al XIX-lea pleiada scriitorilor de la *Junimea* începe să cedeze, locul ei îl ia o nouă serie de traducători. Din componența acesteia fac parte Theodor Șerbănescu, G. D. Penceioiu, A. Steuermann, O. Carp, Ion Gorun, Gheorghe din Moldova. Cel care se impune prin calitatea superioară a transunerii, prin acuratețea conținutului și fluiditatea liricii lui H. Heine este Sf. O. Iosif. Aducîndu-i elogii pentru performanța realizărilor, N. Teaciu-Albu reproduce și cîteva pasagi laudative din critica timpului.

O dată ce H. Heine s-a bucurat de o largă primire în rîndurile literaților români, era normal ca traducerile realizate să nu rămînă simple eșantioane ale unei opere reprezentative pentru epoca respectivă, ci să aibă influență și asupra structurii poeziei noastre. Amprente versurilor sale se recunosc, în special, în lirica de dragoste. Unele din poeziile timpului se inaugurează cu aceleași formulări verbale ca și cele ale lui H. Heine. Păcat că N. Teaciu-Albu n-a depășit rîndurile inițiale ale poeziilor românești, coborînd mai adînc cu analiza întreprinsă, pentru a stabili exact pînă la ce straturi compoziționale a ajuns influența scriitorului german. În felul acesta, lucrarea ar fi cîștigat în importanță. Așa cum se prezintă în forma actuală, ea nu satisface exigențele unui studiu bine încheiat, mulțumindu-se să treacă în revistă doar poezii români afectați de lirica lui H. Heine. Simpla lor enumerare limitează lucrarea la o facilă inventariere literară, lipsită de orice valoare critică. Paușertatea celor cîteva date biografice pe care autorul le anexează scriitorilor introduși în volum, nu-l pot salva de la ariditate. De opinie similară este și I. Gherghel. Declarîndu-se nemulțumit de felul cum a fost concepută lucrarea, consideră că studiul întreprins de N. Teaciu-Albu conține „un material prețios” care n-a fost prelucrat cum se cuvine²⁰. Sinteza așteptată lipsește, de asemenea aprecierile referitoare la operele poezilor.

Pe lângă *Heinrich Heine in der rumänischen Literatur*, N. Teaciu-Albu abordează problema influenței germane și în alte studii. Unul de ele se ocupă de Lenau, poetul revoluționar democrat²¹ care n-a rămas nici el străin poeziei românești. Metoda de lucru a autorului e aceeași. Pentru a utiliza-o eficient, N. Teaciu-Albu recurge la alăturarea particularităților operei scriitorului de cele ale poezilor noștri pînă la cele mai mici amănunte. Paralelismele întreprinse n-au întotdeauna acoperirea așteptată, amănunțită. Autorul forțează uneori apropierile, încercînd să dea extensiune influenței. Urmărind-o de-a lungul istoriei noastre literare, se oprește și la lirica lui Eminescu cu intenția de a depista și în cuprinsul ei amprente ale creațiilor străine. În scopul dat întreprinde două studii pe aceeași temă: *Goethe și Eminescu*²² și *Schiller și Eminescu*²³. Conținutul unor asemenea sondaje s-au făcut și anterior, N. Teaciu-Albu nu-și abandonează intențiile. Are impresia că poate veni cu dezvăluri noi. Întrucît acestea se lașă așteptate, consideră că pentru a contribui la înțelegerea operei eminesciene e suficient să se stabilească în ce literatură străine s-au dezbătut probleme similare.

Dacă în *Istoria literaturii române*, N. Teaciu-Albu e reținut în ceea ce privește volumul datelor biobibliografice oferite, nu aceeași parcimonie o manifestă în *Viața și opera lui Tudor Flondor*²⁴. Depășind de astă dată limitele restrînse ale studiilor sale anterioare, se lansează într-o lucrare de dimensiuni sporite. Deși n-a fost muzician, cum s-ar putea crede, l-a tentat (totuși monografia compozitorului Tudor Flondor, pentru că întîmplarea i-a oferit un bogat material bibliografic. I l-a pus la dispoziție un descendent al compozitorului care-și ducea existența la conacul din Rogojesti. Localitatea define calitate dublă, fiind atît fosta moșie a lui Tudor Flondor, cît și comuna natală a lui N. Teaciu-Albu. La datele pe care acesta le-a extras din arhiva de la conacul compozitorului, autorul a adăugat și pe cele adunate din investigarea presei cernăuțene, indiferent, că aceasta era redactată în română sau germană. Lucrarea nu are profil de strictă specialitate. Conține o frescă largă a realității timpului. La ilustrarea ei contribuie nu numai evocarea evenimentelor istorico-politice, ci și a celor culturale de atunci. La unele din ele participă însuși autorul. Autenticitatea lor capătă astfel o potențare în plus. Ea se evidențiază în special atunci cînd N. Teaciu-Albu notează felul în care s-au desfășurat reprezentațiile operetelor lui Tudor Flondor, dirijate de bagheta competentă a compozitorului însuși. Cu ocazia aceasta, relatările merg pînă la amănunte. Ele sînt de importanță nu numai pentru biografia lui Tudor Flondor, ci și pentru viața de altădată a Bucovinei. Din consemnarea lor rezultă atît diver-

²⁰ I. Gherghel, *Dr. phil. N. Teaciu, Heinrich Heine in der rumänischen Literatur*, Cernăuți, Glasul Bucovinei, 1926, 50 p., în „Dacoromania”, IV², p. 1204—1208.

²¹ Vezi „Convorbiri literare”, 1930, nr. 6—9.

²² *Goethe și Eminescu*, Cernăuți, 1942, Lucrarea a apărut întii în „Revista Bucovinei”, an. I, nr. 5, Cernăuți, mai 1942, p. 219—245.

²³ *Schiller și Eminescu. Mit kurzer Wiedergabe in deutscher Sprache*, Cernăuți, 1943, în editura autorului.

²⁴ *Viața și opera lui Tudor Flondor*, Cernăuți, 1934.

sitatea manifestărilor înscrise în activitatea societăților cultural-științifice ale Bucovinei, efi și lista persoanelor care au contribuit la reușita lor artistică. Una din ele a fost Aglaia Drogli, sora lui Eminescu, care, între 1883 și 1885, a deținut mai multe roluri în piesele jucate atunci. Elaborată cu intenția de a salva de la dispariție un material documentar de valoare, *Viața și opera lui Tudor Flondor* nu este numai o monografie a compozitorului de la Rogojești, ci și o nostalgică evocare a minunatelor finuturi care i-au legănat lui N. Teaciu-Albu nevinovatele lui visuri ale unei copilării sărace.

Beletristica scriitorului bucovinean se rezumă la un volum de versuri și altul de proză²⁵. Poeziile nu excelează prin euristică silabei și nici prin prospețimea imaginilor. Scrise fără scrutețeri stilistice, se tingue de povara anilor care se adaugă mereu. În asemenea condiții, ele nu angajează clocot de viață diurnă și nici dramatismul unor confruntări scâpărătoare. Coborâte la temperaturi scăzute, se dedau la reflexii filozofice provenite de pe urma unor nereușite experiențe de viață. Au tonalitate închisă, pentru că N. Teaciu-Albu a văzut existența în negru. A fost un pesimist, un nemulțumit. N-a cunoscut explozia euforiei. Nici a dragostei tineresti. Versurile lui sînt asentimentale, fade. Într-unul din sonetele sale autobiografice declară: „Eu n-am iubit pe nimeni, nici pe mine“. Datorită acestei uscăciuni sufletești, stilurile lui alunecă făcute în cadență monotună. Singura dată cînd peste ele trece un suflu de învioreare e atunci cînd poetul face portretul membrilor familiei. Sub vraja rememorațiilor celor dragi, versurile devin mai dinamice, mai închegate.

*Tu te-ai condus cu mină blîndă,
Căci drag și-a fost și om și cal și-albînă.
Îți înfloreau maestre gînduri somnului.
În viață, munca nu și-a fost osîndă.
Luceferi ai știut să scoți din tină
Și ai mîrit tînzător în Domnul. (Tată)*

Deficiențele de care suferă poezia lui N. Teaciu-Albu sînt lipsa unei perfecte alternanțe a silabelor, improprietaea termenilor utilizați, intervenția unor epitete necorespunzătoare substanțivelor care susțin înțelesul textului. Toate acestea presupun că poetul n-a frecventat suficient poemul liric, că nu i-a putut descifra tehnica interieră până în adînc, că nu a trăit sentimente de înaltă tensiune. Posibilități expresive a avut suficiente, dar acestea au rămas necultivate. Din cauza menționată excursul poetic e șters, zemic. Nu se ridică spre zonele superioare ale artei cuvîntului, ci planează la atitudini prozoice.

Epica lui N. Teaciu-Albu e materializată în volumul *Făt-Frumos în frac*²⁶. Schițele ce le cuprinde au extracție dublă. O parte se inspiră din existența cunoscută a lumii rurale, cealaltă e tributară vacarmului cetății. În ambele cazuri, autorul revine viața Bucovinei de la sfîrșitul secolului trecut și începutul celui actual. Accentul îl pune pe latura socială și pe prezența unor obiceiuri pe cale de dispariție. Le reține, urmînd exemplul lui Em. Grigorevici și Leca Morariu, care și-au impregnat lucrările cu rememorații de asemenea gen.

Ca să nu reediteze subiecte tratate, N. Teaciu-Albu aduce pe scenă boierimea cernăuțeană din epoca ei de destrăinare ca clasă. Prezentîntu-i locurile de răsfaț din împrejurimile orașului, autorul face reușite descrieri de natură, demonstrînd că, artistic, proza lui e superioară poeziei. Ea se distanțează de versuri nu numai prin disponibilitățile stilistice de care dă dovadă, ci și prin atitudinea critică ce-o adoptă față de huzurul protipendadei înfatuată. La această luare de poziție se adaugă detestarea unor maniere comportamentale ieșite din comun cum e aceea a duelui cu sabia. Deși confruntarea dintre adversari, avînd alături martori stabiliți și medic asistent, era interzisă pe vremea autorului, în realitate ea s-a practicat la Cernăuți pînă în deceniul al patrulea al acestui secol. Bun cunoscător al încrucișărilor de săbii, N. Teaciu-Albu semnează cele mai documentate pagini al acestui „sport“ din literatură noastră. Pe lângă terminologia specifică mișcărilor și fazelor de luptă, ele prezintă și consecințele nefaste ale unor asemenea acte condamnabile de tip medieval. Exemplele oferite corespund unor realități impresionante, cunoscute de marele public de atunci. Ca să poată descrie întreaga desfășurare a duelului, autorul pune față în față pe tată și fiu. Scena respinge, pentru că îl prezintă pe tinăr într-o postură ieșită din comun. În loc să-și respecte părintele și să-l aperse la nevoie de rele, el îi periclitează viața. Atitudinea subliniată e posibilă, pentru că N. Teaciu-Albu nu ține cont de sentimente. Sfidarea aceasta nu e singulară în creațiile lui. Se întîlnește și în schița *Ucenicul*

²⁵ *Versuri de tot felul*. Brad, 1944, Tipografia și Compactoria motilor.

²⁶ *Făt-Frumos în frac*, Cernăuți, 1944, Colecția Societății Scriitorilor Bucovineni.

de lălhărie, inspirată, parțial, din proza lui Iraclie Porumbescu. Un candidat la *hoție* este sursă la mai multe probe. Prima, îi cere să fure capre unei bătrâne, sărace și neputincioase. A doua îl pune să-și scoală cămașa. Scrierea nu are un aer scoscut, specific anecdotelor populare. E adevărat că subiectul e de proveniență folclorică, dar se vedește încă odată că un asemenea subiect nu poate fi preluat, oricum. O selecție se impune. Aceasta cu atât mai mult, cu cât variantele folclorice ale narațiunii înlocuiesc bătrina cu personaje în plină maturitate și vigoare. Așa procedea și autorii anonimi ai poveștilor istorice române.

Schița cea mai implinită compozițional este *Boful de aur*. E o poveste de dragoste de un romantism nostalgic. Conține echivalența munca e aur. Ca să obții metalele nobile al mușcilor se cere perseverență și condiția de a te bizui numai pe forțele proprii. Astfel reușita e îndoielnică. Narațiunea e bine condusă. Are un stil alert, antrenant, și iese din schemă obișnuită a prozei lui N. Teaciu-Albu.

Antrenant în direcții de ordin educativ, scriitorul nu se mulțumește numai cu recomandările incluse în *Boful de aur*, ci le suplimentează în schița *Norocul lui Gauril*. După el, conduita ce se cere unui om e să-și păstreze demnitatea e să-și onoreze, înotdeauna obligațiile ce și le-a luat. În caz contrar, pierde creditul în fața semenilor. Având structura de fabulă, *Norocul lui Gauril* atestă și ea predispozițiile scriitorului pentru subiecte aice specificce vârstei împovărate de ani.

Celelalte schițe sînt închinate copiilor. Ele nu exaltă înresul jocurilor desfășurate în perimetrul curților părințești, nici bucuria plîmelor victorii obținute la școală. Plutind într-o atmosferă apăsătoare, de internat provincial, proza lui N. Teaciu-Albu transfigurează frînturi din existența celor mici, fără să le acorde atențiunea așteptată. Denotă că N. Teaciu-Albu n-a înțeles elocotul anilor tineri, nici dragălaşenia naivității nevinovate, pentru că a privit aceste vârste de pe pedestalul singurătății sale de cultatar.

Pasiunea pentru lectură n-a fructificat-o numai în scopul de a-și lărgi cunoștințele, ci și pentru a traduce din lirica străină ceea ce i-a plăcut mai mult. Cui limba germană îi era familiară, s-a oprit asupra unor creații literare ale lui Goethe, Schiller, Lessau, transpunind din lirica lor poezii care l-au atras. Interesant e că traducerile efectuate din scriitorii menționați sînt superioare, prozodie, versurilor proprii. Constatarea e valabilă nu numai pentru literatura germană propriu-zisă, ci și pentru traducere defăcute din scrierile unor autori chinezi. Pentru că n-a cunoscut limba, a recurs la intermediari germani. Poetul său preferat a fost Li-Tai-Pe. Primul grupaj de traduceri din opera acestui inspirat cântăreț al depărtărilor orientale l-a publicat în placheta *Flori din răsărit*²⁷. Al doilea volum, mai copios, conținnd traduceri și din alți poeți ai marelui imperiu, poartă titlul *Poezii chinezești*²⁸.

Intrucît traducerile sînt mai mult sau mai puțin libere, e greu să-ți faci o imagine exactă asupra originalului. Totuși ele interesează pentru că rețin atît prin tematica abordată sau aura sentimentelor implicate, cît și prin plasticitatea figurilor de stil. Deși N. Teaciu-Albu nu a tradus volume în integritatea lor, ci doar piese selectate din diverși autori, din totalitatea acestora reies totuși temele ansjore ale liricii chineze. În fruntea subiectelor de circulație frecventă se situează *dorul*. E vorba de dorul soțiilor după cei piecați la fruntarii. Subiectul nu e nou. Circulă și la alte popoare. La noi excelează în literatura folclorică. Apare însă tinerilor, nu celor care s-au jurat pe viață. Faptul că N. Teaciu-Albu acordă atenție acestui sentiment de devojune, traducînd un întreg evantai de asemenea poezii, dovedește că a fost impresionat de gingășia și finețea mijloacelor expresive în care a fost prezentat. Al doilea motiv literar cămaia autorul îi dă atenție este vinul. Licoarea aromată nu-i reștinută pentru virtuțile ei bahice, ci ca remediu al uitării. Li-Tai-Pe a suferit rigorile unui exil injust și de durată, ca și Ovidiu la Tomis. Aruncat la distanțe incommensurabile de casă, s-a zburcînat cumplit, așteptînd cu infrigurare ridicarea oprăciștilor. Poeziile lui sînt numai durere și lacrimi. Ca și *Tristele* lui Ovidiu, ele constituie, jurnalul intim al unui suflet chinuit, ajuns la marginea disperării.

Din moștenirea literară a celorlalți poeți chinezi, N. Teaciu-Albu a mai scos la lumină motivul condamnării războiului. Este un subiect pe cit de vechi, pe atît de actual. Apare în literaturii universale, pentru că nimeni nu-i pot plăcea aspectele de apocalips ale confruntărilor armate, distragerile de bunuri, spectrul morții extins peste întinderile ală dată pline de floare și viață.

Deși N. Teaciu-Albu și-a desfășurat munca literară în ultima parte a existenței sale, ea a fost totuși plină de rod, de rezultate remarcabile. E o dovadă că tentația scrisului nu are epoci prestabilite, ea putîndu-se declanșa și mai tîrziu, în penumbrelor apusului. Chiar și în condițiile aceste, activitatea de creație poate urca spre împliniri de seamă, pentru că rezervele acumulate pînă atunci au indubitabile disponibilități de afirmare.

²⁷ Li-Tai-Pe, *Flori din răsărit*, Cernăuți, 1933.

²⁸ *Poezii chinezești*, Cernăuți, 1934, Colecția Societății Scriitorilor Bucovineni.